

Mūzeja gariņš stāsta

42. Dievs, svētī Latviju!

Simts gadu. Latvijai simts gadu. Latvijai savs karogs, savs ģerbonis, sava himna. Simboli, kas pavadījuši valsti jau simts gadu. Es kā gariņš šo to zinu par simboliem. Konkrētas lietas, kam piemīt liels garīgs izstarojums. Un kā Mūzeja gariņš zinu, cik tie bija svarīgi laikā, kad Latviju bija okupējušas svešas varas un valsts varēja pastāvēt tikai garīgi.

No visiem trim valsts simboliem man ģerbonis man vistālākais. Tas jau nav īsti simbols, bet alegorija, kas prasās izskaidrojuma. Kuŗš gan zina, ko nozīmē, drīzāk – nozīmēja, saules 19 stari? Toties Latvijas karogs, vai tikai karoga krāsas parādās zīmējumos, ziedos, audumos, izšuvumos, kad karogu nedrīkstēja ne glabāt, ne pacelt. Glabāja visādos veidos, un Mūzejā to netrūkst. Bet reizēm tiešām vilka mastā – kā protesta zīmi. Bruno Javoiŗš Latvijas karogu uznesa Rīgas radio tornī 1963. gadā un pakāra Padomju Latvijas karoga vietā. Par to viņš nopelnīja septiņus gadus pavadīja soda nometnē. Padomju vara tā baidījās Latvijas karoga!

Bet spēcīgākais no trim, man liekas, ir Latvijas valsts himna. Jau kā mūzika – skaņa, melodija. Bet kāds tajā spēks. Un pievieno tai vārdus – dziesma. Un vai dziesma nav latvieŗa lielākais garīgais spēks? Ausekļa "Beverīnas dziedonis," ar kokli uzvarēja igauņu armiju. Dziesmas spārvoja latvieŗu tautu Dziesmotajā revolūcijā. Ko gan režīma vara varēja iesākt pret dziesmu? To jau pat zinātniski pamatojis Guntis Œmidchens savā grāmatā *Dziesmu vara*.

Tai pašā laikā mūsu valsts himna, mūsu tautas lūgšana ir daudz vieglāk slēpjama nekā karogs un tā krāsas, nekā komplicētais ģerbonis. Tā glabājas galvā. To dziedāja, Latviju atstājot bēgļu gaitās. To dziedāja Sibīrijas izsūtījumā, klusināti, vai pie sevis kā lūgšanu. To dziedāja pilnu krūti Rietumu trimdā. To dziedāja latvieŗu kaŗavīri Zedelgemas gūstā 1945./46. gada ziemā, kā savā uzrunā, atklājot viņiem veltīto pieminekli 23. septembrī teica Mūzeja biedrības valdes priekŗsēdētājs.

"Atklājot 'Latvijas stāvestropu brīvībai' šajā Latvijas simtgades gadā pieminēsim Latvijas himnu, ko mūsu kaŗavīri dziedāja gūstā un ko mēs tagad atkal kopŗ 1991. gada dziedam brīvā valstī. Latvijas himna, tapusi 19. gadsimtā, kad vēl nebija Latvijas valsts, ir vienkārŗa lūgšana. Tā izlūdzas Dieva svētību Latvijai un laimi dzīvot savā zemē, kur latvju dēli dzied, kur latvju meitas zied ... Neko vairāk, neko mazāk – tikai Dieva dotu, neatsavināmu tiesību būt laimīgiem, kā Tomass Dŗefersons (*Thomas Jefferson*) minēja savā Amerikas neatkarības deklarācijas tekstā, būt laimīgiem pašiem savā brīvā zemē un valstī. Vēlēsim mūsu Latvijas bitēm atrast laimi draudzīgajos Flandrijas magoņu laukos, kā tās Latvijā atrada laimi Latvijas liepziedos. Tā ir draudzība un laime, kas mūs vieno pāri robeŗām un laikiem."

Vai Baumaņu Kārlis zināja, kas bija Tomass Dŗefersons un ko viņš īsti domāja par laimes meklēšanu (*pursuit*) kā neatsavināmu cilvēka tiesību? Droŗi vien ne. Un tāpat varam prasīt,

ko Baumaņu Kārlis saprata ar "laimē diet." Bet vai par to domājam, kad dziedam? Palaikam saka, ka viņa teksts ir pārāk novecojis, vienkāršs un nedzejisks. Bet man liekas, ka mūsu himna ir majestātiska tieši savā vienkāršībā un savā 150 gadu noturībā. Tajā nav ne druskas agresivitātes ne druskas lielīguma, ne druskas bravūras. Bet tā ir pilna svētas gara pārliecības, ticības un mīlestības. Tā spēja un spēj sariest asaras acīs. Tā deva un dod spēku, ticību un cerību – laimē diet Latvijā. Tas ir piepildījums, pēc kā esam tiekušies un pēc kā mums būs tiekties arī nākamajos simt gados un mūžīgi!

Atbalstiet Latvijas Okupācijas muzeja darbu Latvijas Simtgades svētku dienā!

Latvijā. "Latvijas Okupācijas muzeja biedrība", Reģ. nr. 40008018848, AS "SEB banka", SWIFT: UNLALV2X, Konta Nr.: LV67UNLA0002400700517

ASV. Čeki rakstāmi OMFA (ja vajag, ar ziedojuma mērķa norādi) un sūtāmi Ilzei Resnis, 10930 Nollwood Drive, Chardon, OH 44024. Ziedotāji saņem kvītis nodokļu atlaidēm.

Kanādā. Čeki rakstāmi LRDF (Latvian Relief and Development Fund) ar atzīmi "Okupācijas mūsejam" (ja vajag, arī ar mērķa norādi) un sūtāmi: Dagnija Staško, 16 Elterwater Ave, Nepean, ON K2H5J2. Ziedotāji saņem kvītis nodokļu atlaidēm.

Australijā. Čeki rakstāmi (pievienojot mērķa norādi) un sūtāmi mūseja pārstāvei: Ināra Graudiņa, 141 Darley Road, Randwick, NSW 2031.

Lielbritānijā. Čeki rakstāmi (ja vajag, ar mērķa norādi) un sūtāmi mūseja pārstāvei: Inese A. Smith, 36 Fairmount Drive, Loughborough, LE11 3JR vai (ar mērķa norādi) "Latvian Educational Foundation", Catthorpe Manor, Catthorpe, Leicestershire LE17 6DF.

Ar ziedojumu nodrošināts publicitātes projekts